

Asia: VN/16703/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta vanhuspalvelulain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Pidätkö luonnoksessa esitettyä muutosta kannatettavana?

Ei

2. Onko esitetty muutos toimiva ratkaisu talouden tasapainottamiseksi?

Ei

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

-

Jos ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne palvelujen toteuttamisesta taloudellisesti kestäväällä tavalla.

Esityksen tavoitteena on julkisen talouden säästötoimet ja henkilöstön saatavuuden turvaaminen. Lisäksi nykyistä mitoitusta esitetään alennettavaksi, koska korkeampaan mitoitukseen ei ole riittävästi henkilöstöä saatavilla.

Ikääntyvien määrän kasvaessa myös palvelujen tarve kasvaa ja hyvinvointivaltion tulee turvata iäkkäille lain mukaiset riittävät ja oikea-aikaiset sosiaali- ja terveyspalvelut. Iäkkäiden määrän ja sitä myötä palvelutarpeen kasvaessa on eettisesti väärin leikata iäkkäiden palveluiden toteuttamisesta tilanteessa, jossa niihin tosiasiallisesti tulisi investoida lisää koska esitetyt leikkaukset johtavat siihen, että iäkkäät henkilöt jäävät vaille tarvitsemiaan lakisääteisiä palveluita.

Ratkaisuna kustannustehokkaisiin ja henkilöstön riittävyyden takaaviin palveluihin tulisi iäkkäiden palveluita käsitellä kokonaisuutena kotihoidosta, yhteisölliseen ja ympärivuorokautiseen palveluasumiseen. Laadukkaan hoidon turvaaminen edellyttää riittävää ja osaavaa henkilökuntaa, mutta taloudelliset ja henkilöstöresurssien haasteet vaativat joustavia ratkaisuita.

Henkilöstömitoitus koskee nyt ainoastaan ympärivuorokautista palveluasumista ja välitöntä hoitohenkilökuntaa. Henkilöstörakenteeseen tulisi sisällyttää sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten lisäksi myös muut ammattiryhmät ja teknologiset ratkaisut. Iäkkäät ihmiset itse kertovat arjen kohtaamisten tärkeydestä. Hoivan arjessa tulisi korostaa asiakkaan tarvetta ja henkilöstörakenne muodostaa sen pohjalta. Esimerkiksi jo nyt on hyviä kokemuksia

yhteisötaiteilijoista vanhuspalveluissa, jossa kohtaamisen taidot ovat keskeisiä. Lisäksi osaavalla johtamisella voidaan parantaa hoivan laatua sekä työhyvinvointia.

Muutoksella tavoitellaan säästöjä julkiseen talouteen, mutta kuitenkin kyse on vähimmäismitoituksesta, joten asiakkaiden palvelutarpeen niin edellyttäessä mitoituksen tulee olla korkeampi. Kun iäkkäiden määrän kasvaessa myös ympärivuorokautista palveluasumista tarvitsevien iäkkäiden määrä kasvaa käytännössä säästöjä ei synny, mikäli iäkkäille tarjotaan heille kuuluvat lakisääteiset palvelut. Riskinä on, että kun ympärivuorokautista palveluasumista vähennetään kustannussyistä, tosiasiallisesti ympärivuorokautista palvelua tarvitsevia iäkkäitä ihmisiä jää ilman riittäviä palveluita.

Säästöjä tulisi ensisijaisesti etsiä hallintorakenteiden keventämisestä, ei asiakastyöstä.

3. Onko esitetty muutos toimiva ratkaisu henkilöstön saatavuuden ja riittävyyden turvaamiseksi?

Ei

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

-

Jos ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne henkilöstön saatavuuden turvaamisesta asiakkaiden palvelutarpeita vastaavalla tavalla.

Henkilöstömitoitus koskee nyt ainoastaan ympärivuorokautista palveluasumista ja välitöntä hoitohenkilökuntaa. Jos mitoitusta alennetaan ilman muita toimia kuormittaa se henkilökuntaa fyysisesti ja eettisesti niin ympärivuorokautisessa kuin kotihoidossa huonontaan vanhustyön veto- ja pitovoimaa.

Esityksen mukainen henkilöstömitoituksen keventäminen sinänsä varmasti helpottaa hyvinvointialueiden edellytyksiä tuottaa palveluita pienemmillä henkilöstöresursseilla, mutta se edellyttää muita toimia, joilla turvataan iäkkäiden palvelujen saatavuus ja laatu, sekä henkilöstön työssä jaksaminen. Samanaikaisesti tulisi puuttua muihin lakisääteisiin henkilökunnan velvollisuuksiin ja töihin, jotka ovat pois suorasta asukkaalle annetusta ajasta, esimerkiksi keventää ja yhtenäistää raportointia hyvinvointialueille ja valvoville viranomaisille. Byrokratian määrää vähentämällä vapautuu aikaa asiakastyöhön. Teknologisia ratkaisuja tulisi kehittää keventämään raportointia.

4. Kuinka suurelle osalla asiakkaista arvioitte vähimmäismitoituksen 0,6 olevan riittävä turvaamaan laadukkaat ja asiakasturvalliset palvelut?

Valitse seuraavista vaihtoehdoista sopivin

50 % tai vähemmän

Voitte esittää 0,6 mitoituksen riittävyyteen liittyviä näkökohtia.

Jo nyt ympärivuorokautisen palvelun kriteerit ovat erittäin korkeat ja palvelun piiriin tulevat iäkkäät ovat entistä huonokuntoisempia, joten mitoituksen lasku ja ympärivuorokautisen palvelun vähentäminen ei ole eettisesti kestävää.

6. Voitte esittää muut asiaan liittyvät näkökohtanne muutoksen vaikutuksista.

Ennaltaehkäisevillä palveluilla voitaisiin myöhentää raskaampien palveluiden tarvetta. Ikääntyvän väestön määrän kasvaessa, tulisi ennaltaehkäiseviin palveluihin investoida ja sitä kautta saavutettaisiin säästöjä.

Hyviä käytänteitä mm. teknologisia ratkaisuita on jo käytössä. Ne tulisi ottaa valtakunnallisesti systemaattisesti käyttöön ja hyväksyä osaksi vanhuspalveluiden toteutusta.

Korkiamäki Eva
Vanhustyön keskusliitto - Järjestöjohtaja